

УДК 631.527:633.11 "324"(092)

ПРОФЕСОРУ В.В. ШЕЛЕПОВУ - "70"

В.А. Вергунов, кандидат сільськогосподарських наук
Державна наукова сільськогосподарська бібліотека УААН
О. В. Петренко, завідувач наукової бібліотеки
Миронівський інститут пшениці ім. В. М. Ремесла УААН

Шелепов Володимир Васильович народився 10 лютого 1936 року у радгоспі "Щербиновский" Дзержинському районі Донецької області в сім'ї робітника. Після закінчення чоловічої середньої школи № 1 у м. Горлівка Донецької області, почав навчання на агрономічному факультеті Ставропольського (на Кавказі) сільськогосподарського інституту, який закінчив з відзнакою у 1959 р., йому була присвоєно кваліфікацію вченого агронома.

Після закінчення навчання в інституті, маючи право вибору місця роботи і пропозицію продовжити наукову діяльність в інституті, В.В. Шелепов їде до Красноярського краю на освоєння цілинних земель, де працює спочатку агрономом відділення, а згодом головним агрономом племзаводу "Еліта" Ємельнівського району.

Перебуваючи на посаді головного агронома (протягом трьох років) почав вирощувати нові для кліматичних умов Сибіру культури - кукурудзу і кормовий буряк, за що був нагороджений Почесною грамотою Красноярського крайкому партії і поїздкою до Республіки Куба з групою спеціалістів для надання допомоги в становленні сільського господарства.

Перші кроки в науці Володимир Васильович почав ще студентом під керівництвом професора О.О. Корнілова і присвятив їй 45 років життя.

У 1963 р. В.В. Шелепов починає навчання в очній аспірантурі Всесоюзного селекційно-генетичного інституту (нині Селекційно-

генетичний інститут - Національний центр насіннезнавства і сортовивчення УААН, м. Одеса) спершу під керівництвом Ф.Г. Кириченка, а потім - С.Ф. Архангельського. Протягом двох років очолював комсомольську організацію інституту. Однак це не зашкодило йому успішно виконати наукові дослідження, підготувати дисертаційну роботу на тему "Сила початкового росту і польова схожість насіння озимої пшениці та розробка деяких прийомів їхнього підвищення в умовах Степу України" і успішно її захистити в Українському науково-дослідному інституті рослинництва, селекції і генетики (нині Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва УААН, м. Харків). Йому був присуджений науковий ступінь кандидата сільсько-господарських наук.

Ще до закінчення аспірантури (1965 р.) В.В. Шелепов запрошується на роботу до Запорізької обласної сільськогосподарської дослідної станції на посаду завідувача відділом селекції, де пропрацював до середини 1985 року.

Працюючи в Запоріжжі, свій науковий потенціал він спрямував на створення інтенсивних сортів пшениць озимих м'якої та твердої, а також керував селекційною роботою з вирощування тритикале озимого, кормового гарбуза і люцерни.

За 20 років роботи на Запорізькій с.-г. дослідній станції Володимир Васильович створив і передав на державне сортовипробування п'ять сортів пшениці озимої м'якої і три - озимої твердої, а також понад 20 ліній-донорів у колекцію Всесоюзного інституту рослинництва (ВІР, м. Ленінград). Із них сорти: Запорізька остиста, Запорізька 60 і озима тверда Рубіж були районовані в Україні, Росії та Молдові. Сорт Запорізька остиста у 80-і роки минулого століття висівали на площі близько 500 тис. га щорічно, а сорт Рубіж посідав третє місце після Мічурінки і Новомічурінки.

На Запорізькій с.-г. дослідній станції В.В. Шелепов на прикладі сорту Запорізька остиста розробив та впровадив у виробництво сортову агротехніку інтенсивних сортів і схему прискореного їхнього розмноження. Тут було розпочато дослідження зі створення і використання методики штучних провокаційних фонів безпосередньо в розплідниках за селекції на імунітет і зимостійкість. Це дало змогу створити низку короткостеблових ліній пшениць озимої м'якої і твердої (80-90 см), які більшість науково-дослідних установ використовували як вихідний матеріал за селекції на низькостебловість.

У 1976 році ВАК СРСР присвоїв В.В. Шелепову звання старшого наукового співробітника за спеціальністю - рослинництво.

Селекційні результати, розробка сортової агротехніки інтенсивних сортів, прискорене розмноження і впровадження у виробництво, а

також штучні провокаційні фони були покладені Володимиром Васильовичем в основу написання докторської дисертації "Селекція інтенсивних сортів озимої пшениці, особливості їхнього насінництва і сортової агротехніки в умовах Степу України", яку В.В. Шелепов успішно захистив у 1982 р. у Всесоюзному інституті рослинництва (м. Ленінград). На жаль, цей захист був відхилений ВАКом.

Одночасно з науковою діяльністю на станції, В.В. Шелепов вів громадську роботу. Понад 10 років був секретарем партійної організації (з перервами 1-2 роки), заступником директора з наукової роботи, лектором обласної організації "Знання".

У середині 1985 р. за конкурсом Володимира Васильовича обирають на посаду завідувача лабораторії селекції інтенсивних сортів озимої пшениці Миронівського науково-дослідного інституту селекції та насінництва пшениці (нині Миронівський інститут пшениці ім. В.М. Ремесла УААН), де він працював до 2005 року.

У Миронівському інституті пшениці ім. В.М. Ремесла він продовжив роботу зі створення нових сортів озимої пшениці інтенсивного типу, удосконалення системи насінництва і прискореного впровадження їх у виробництво в умовах Лісостепу України. Для цього були створені творчі колективи "Імунітет", "Мутагенез" і "Зимостійкість" за участю провідних науково-дослідних установ України. Були також розроблені та впроваджені в селекційний процес спільно з науковцями Інституту захисту рослин УААН моделювання добору батьківських форм і бракування гібридів з використанням ЕОМ.

Це дало змогу В.В. Шелепову підготувати наукову доповідь за сукупністю опублікованих наукових праць і захистити в Інституті рослинництва ім. В.Я. Юр'єва у 1992 р. дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора сільськогосподарських наук за спеціальністю - селекція і насінництво. У 1995 р. В.В. Шелепову присвоєно звання професора.

За 40 років він створив і передав до державного сортовипробування понад 35 сортів озимої пшениці, з яких 27 занесено до Реєстру сортів рослин України, Росії, Білорусі і Молдови. Найвідоміші сорти: Запорізька остиста, Рубіж, Миронівська 27, Миронівська 30, Миронівська 33, Крижинка, Миронівська ранньостигла тощо. Оpubлікував понад 170 наукових праць, серед яких монографії: "Озима тверда пшениця" і "Морфологія, біологія та господарське значення пшениці".

За програмою "Імунітет" разом з Інститутом захисту рослин УААН створено сорт Деметра (Миронівська 35); за програмою "Мутагенез" разом з Інститутом фізіології рослин і генетики НАН України - сорти Київська 8, Переяславка, Добірна та ін.; за програмою "Зимостійкість" із Самарським НДІСГ (Росія) - сорт Сніжинка.

Володимир Васильович неодноразово виїжджав у творчі відрядження в країни СНД та далекого зарубіжжя - Францію, Китай, Угорщину.

Багато сил та енергії професор Шелепов віддає роботі з молодими селекціонерами, виховуючи майбутню зміну, здатну самостійно розв'язувати наукові завдання. Під його керівництвом захистили дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук 8 селекціонерів. Володимир Васильович - член спеціалізованої вченої ради по захисту докторських і кандидатських дисертацій за спеціальністю селекція і насінництво рослин; неодноразовий офіційний опонент на захисті багатьох докторських та кандидатських дисертацій.

В.В. Шелепов виконує велику роботу з запровадження нових сортів пшениці озимої у виробництво, надає допомогу в науково-методичній і практичній роботі агроспеціалістам і керівникам господарств, бере участь у проведенні науково-практичних конференцій.

Наукову і громадську роботу В.В. Шелепова високо оцінила держава: у 1997 р. йому було присуджено Державну премію в галузі науки і техніки, він нагороджений орденами "Знак Пошани" СРСР і "Знак Пошани" України, медаллю "За доблесну працю", неодноразово нагороджувався Золотою та Срібною медалями ВДНГ СРСР і УРСР, є лауреатом ВДНГ СРСР і "Винахідником СРСР".

Володимир Васильович Шелепов продовжує активну творчу діяльність, є науковим керівником двох здобувачів лабораторії селекції інтенсивних сортів озимої пшениці, головним редактором науково-практичного журналу "Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин", членом ученої ради Українського інституту експертизи сортів рослин. Його пропозиції і консультації є вагомим внеском у становлення новоствореного інституту.

Бажаємо Володимирі Васильовичу Шелепову міцного здоров'я, творчого довголіття й успішного завершення роботи над новою книгою "Селекція і сортовипробування пшениці".